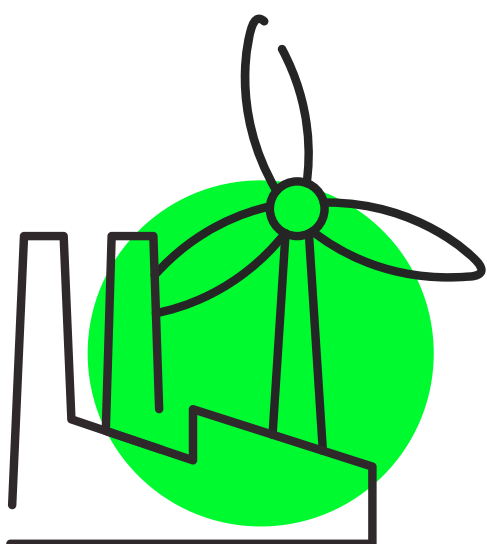
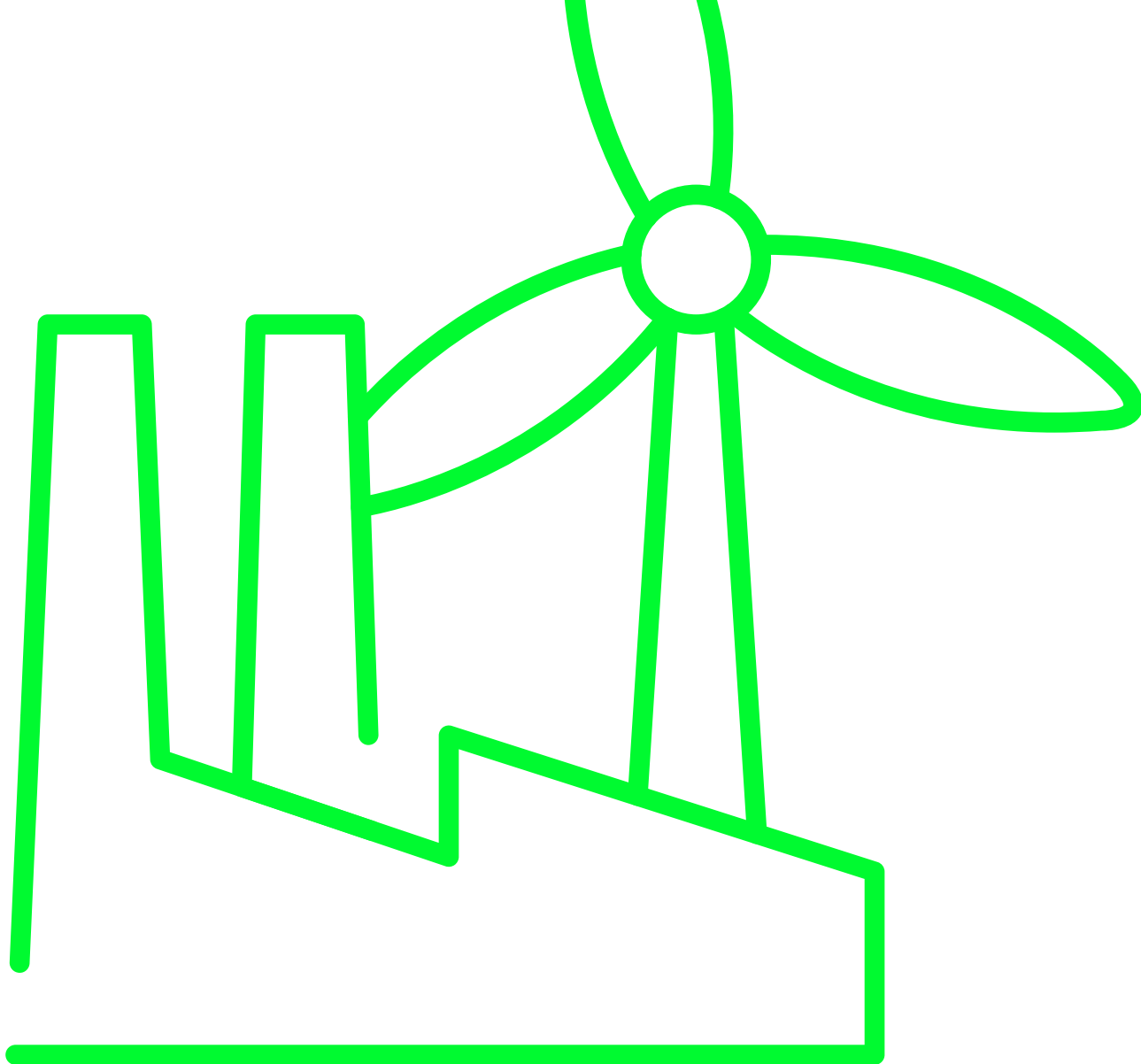

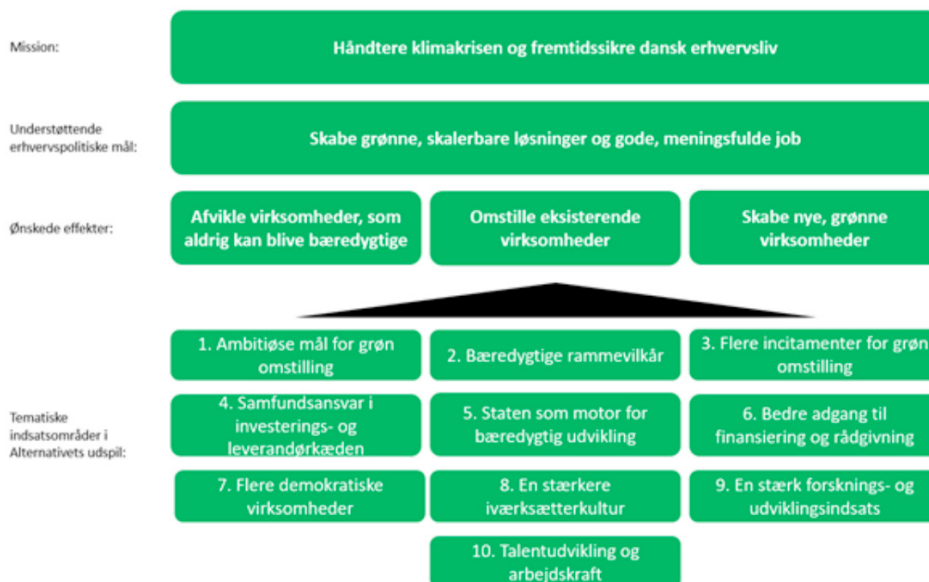

BÆREDYGTIGT ERHVERVSLIV I DANMARK

APRIL 2019

INDHOLD

INTRO	1
1. AMBITIØSE MÅL FOR GRØN OMSTILLING	2-4
2. BÆREDYGTIGE RAMMEVILKÅR	5-9
3. FLERE INCITAMENTER TIL GRØN OMSTILLING	10-12
4. SAMFUNDSANSVAR I INVESTERINGS- OG LEVERANDØRKÆDEN	13-15
5. STATEN SOM MOTOR FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING	16-22
6. BEDRE ADGANG TIL FINANSIERING OG RÅDGIVNING	23-26
7. FLERE DEMOKRATISKE VIRKSOMHEDER	27-30
8. EN STÆRKERE IVÆRKSÆTTERKULTUR	31-34
9. EN STÆRK FORSKNING- OG UDVIKLINGSINDSATS	35-36
10. TALENTUDVIKLING OG ARBEJDSKRAFT	37-38
FINANSIERING	39

Historien har lært os, at den fremtid, der venter forude, kommer til se helt anderledes ud end den hverdag, vi kender i dag. Tænk blot på, hvordan globaliseringen har øget den globale konkurrence, flyttet rundt på arbejdspladser og skabt helt nye eksportmarkeder. Eller tænk på, hvordan den teknologiske udvikling har rykket grænserne for tid og sted, ændret måden vi handler med hinanden på og skabt helt nye muligheder for interaktion og fællesskab.

Ny teknologi, megatrends, globalisering og digitalisering vil også i fremtiden påvirke og ændre den virkelighed, vi har i dag. Det samme vil klimakrisen, som udgør den største udfordring, vi som verden står over for. "Business as usual is not an option," som den svenske professor Johan Rockström har sagt.

Vi står over for en global klimakrise, som betyder, at samtlige samfundets sektorer, herunder erhvervslivet, skal omstilles til en produktion og et forbrug, der ikke belaster klimaet mere end højst nødvendigt, og som heller ikke driver rovdrift på naturen eller skader miljøet. Med Parisaftalen og FN's verdensmål har vi heldigvis fået den politiske ramme, der skal til for at komme i mål. Og selvom omstillingen byder på store udfordringer, skal vi huske, at den også rummer nye muligheder - fx muligheden for at gøre Danmark til et globalt foregangsland inden for grøn omstilling, grønt erhvervsliv og grøn innovation, der udvikler de produkter og løsninger, som resten af verden kommer til at efterspørge nu og de kommende årtier.

Alternativet vil med dette udspil vise, hvordan grøn omstilling og bæredygtig udvikling kan gøres til rygraden i erhvervspolitikken. Med højere klima- og energimål, bæredygtige rammevilkår og målrettede incitamenter vil vi sætte en ambitiøs forandringsagenda med henblik på at gennemføre en hurtig, rationel og effektiv grøn omstilling. Samtidig vil vi styrke forudsætningerne for, at danske virksomheder forbliver konkurrencedygtige i en fremtid, hvor alle er tvunget til at producere og forbruge mere bæredygtigt.

Hvis det står til os, skal Danmark være et globalt showroom for nye virksomheder, innovation og grønne løsninger. Det har vi tidligere været dengang, hvor vi gik forrest med vindkraft, energieffektivitet, grundvandsbeskyttelse og miljøteknologi. Nu skal vi være det igen; vi skal skrive det næste kapitel i historien om det lille foregangsland mod nord ved at vise, hvordan Parisaftalen og FN's verdensmål kan omsættes til konkret handling.

Udover et skarpt fokus på at hjælpe virksomhederne i den grønne omstilling indeholder dette udspil forskellige andre bud på, hvordan vi ruster danske virksomheder til mødet med fremtiden. Blandt andet vil vi skabe en stærkere iværksætterkultur, lette virksomhedernes adgang til rådgivning og finansiering, øge investeringer i forskning, innovation og uddannelse samt komme med forslag til, hvordan vi forløser det store erhvervsmæssige potentiale i kooperativer og demokratiske virksomheder. Alt det og meget mere, kan du læse mere om på de kommende sider. God fornøjelse.

Kærlig hilsen

Uffe Elbæk, Rasmus Nordqvist og resten af Alternativet

1. AMBITIØSE MÅL FOR GRØN OMSTILLING

Behov: Der er brug for mere ambitiøse klima- og energimål, der dels understøtter Parisaftalen og FN's verdensmål, og som dels skaber sikkerhed om den politiske retning og den grønne omstilling for de virksomheder, der driver forretning i Danmark.

Danmark har gode muligheder for at blive de grønne løsningers globale foregangsland. Vi har et grønt energisystem i verdensklasse. Vi har kompetent og specialiseret arbejdskraft. Og vi har innovative virksomheder, som allerede er blandt de bedste i verden, når det kommer til udviklingen af vedvarende energi, grøn teknologi, økologi, miljøeffektive boliger, energieffektivitet etc. Kort sagt har vi et stærkt udgangspunkt for at kunne udvikle og levere de bæredygtige svar og løsninger, som kan eksporteres til resten af verden - og bidrage til, at vi når Parisaftalens mål og holder den globale opvarmning under 1,5 grader.

Det er dog langt fra sikkert, at danske virksomheder kan bevare det gode udgangspunkt i fremtiden. Dels er vores forspring skrumpet, fordi andre lande har skruet op for ambitionerne. Dels er den globale konkurrence om at levere de bæredygtige løsninger steget i takt med, at behovet for omfattende grøn omstilling har vokset sig større. Hvis det skal lykkes at fremtidssikre Danmarks grønne erhvervsmuligheder, er der brug for nye og konkrete mål, som sætter en klar politisk retning og skaber sikkerhed om en hurtig, effektiv og ambitiøs grøn omstilling flere år frem.

Concito-rapport slår fast, at Danmark sakker bagud

Danmark har i nyere tid været et af de lande i verden, som har haft de højeste ambitioner for grøn omstilling, hvilket har resulteret i både vækst, eksport og arbejdspladser. Flere undersøgelser, bl.a. fra Concito, viser imidlertid, at Danmark har mistet vores grønne førerposition, fordi de nuværende mål og ambitioner ikke rækker til mere end en midterposition. Der er især brug for klare mål og ambitioner inden for energieffektivisering frem mod 2030 og herefter. Derudover skiller vi os ud ved at være et af de lande, der har skåret mest i bevillingerne til energiforskning og udvikling¹.

Klimarådet: Reduktionen af drivhusgasser går for langsomt i Danmark

Regeringens eget Klimaråd udgav i november 2018 en rapport, hvori det konkluderes, at reduktionen af drivhusgasser fra 2020 til 2030 kun står til at blive reduceret med en fjerdedel af den hastighed, som man har gjort det seneste årti².

¹ <https://concito.dk/sites/concito.dk/files/media/document/Status%20for%20DK%20som%20gr%C3%B8n%20vinderation.pdf>

² https://borsen.dk/nyheder/politik/artikel/1/372844/regeringens_klimaraad_dumper_loekkes_groenne_politik_det_er_ikke_saerligt_ambitioest.html

FORSLAG 1: HØJERE KLIMA- OG ENERGIMÅL

Fremtidens erhvervspolitik skal tage afsæt i Parisaften og FN's verdensmål for bæredygtig udvikling, men også en række konkrete, ambitiøse og langsigtede klima- og energimål, som sikrer en rettidig grøn omstilling og skaber stabilitet om investorer og virksomheders arbejds- og investeringsvilkår i Danmark. Helt konkret skal erhvervspolitikken understøtte indsatsen for at realisere følgende fire politiske målsætninger:

Mål 1: Danmark skal være et fossilfrit samfund senest i 2035

Mål 2: Drivhusgasudledningen skal være reduceret med mindst 100 procent senest i 2040

Mål 3: Danmark skal være fri af affald i 2040

Mål 4: Bygningsmassen skal energieffektiviseres med mindst 40 pct. senest i 2030

Concito: Danmark er nødt til at øge ambitionerne væsentligt

“Samlet set står der ét billede tilbage: Danmark er nødt til at øge ambitionerne væsentligt de kommende år. Ellers leverer vi ikke det nødvendige bidrag til den globale klimaindsats. Og vi risikerer i øvrigt at forspilde muligheden for at kombinere en ambitiøs klima- og energiindsats med vækst og arbejdspladser i hele Danmark” - Chistian Ibsen, direktør i Concito³.

FORSLAG 2: NY, BINDEDE KLIMALOV

En ny, bindende klimalov skal fremtidssikre Danmarks grønne førerposition. Den nye klimalov skal tage afsæt i de nye klima- og energimål, ikke mindst målene om at være fossilfri senest i 2035, og fastlægge sektorspecifikke CO2-budgetter i overensstemmelse hermed. Derudover skal loven sikre, at Danmark yder et generøst bidrag til Parisaftalen, opstille 5-årige bindende reduktionsmål, integrere klima, miljø og naturhensyn i alle politikområder og fremme investeringer i grøn innovation og bæredygtige løsninger.

FORSLAG 3: UDNYT POTENTIALET I EU'S DIREKTIVER

Danmark skal arbejde aktivt for at trække Europa og verden i en grønnere retning. I den forbindelse spiller EU's direktiver en afgørende rolle, fordi disse fungerer som centrale markedsdrivere, der sætter rammen for den europæiske indsats og påvirker resten af verden. Hver gang ambitionsniveauet for EU-direktiverne hæves, er det med andre ord med til at øge kvalitetskravene og ambitionsniveauet i alle de lande, som danske virksomheder typisk handler mest med. Af samme grund vil Alternativet bruge Danmarks

³ <https://concito.dk/nyheder/danmark-skal-kaempe-hardere-gronne-forertroje>

stemme i EU til at presse på for at hæve barren for de regler og direktiver inden for grøn omstilling, hvoraf flere har stor betydning for erhvervslivet, fx direktivet for vedvarende energi, energieffektivitetsdirektivet og direktiverne for affald og plastik.

2. BÆREDYGTIGE RAMMEVILKÅR

Behov: Bæredygtige tilvalg skal gøres mere attraktive, mens forurening og miljøskadelige produktions- og forbrugsmønstre skal gøres dyrere. Samtidig skal vi både på nationalt og internationalt niveau sørge for, at vi får et bæredygtigt skatte- og afgiftssystem, så grøn omstilling i højere grad bliver en præmis for god forretning.

Nye ambitiøse klima- og energimål kan ikke stå alene, men skal suppleres af konkrete politiske initiativer, der omsætter visionerne om grøn omstilling til virkelighed. I den forbindelse har vi brug for rammevilkår, der understøtter den politiske retning og skaber sikkerhed om virksomhedernes arbejds-, investerings- og konkurrencevilkår. Disse rammevilkår bør først og fremmest tage afsæt i princippet om, at forureneren skal betale. Det er kun rimeligt, at de, der forbruger og forurener mest, også betaler mest. Derudover vil Alternativet arbejde for, at skattelovgivningen og konkurrencevilkårene i EU forbedres, så alle virksomheder betaler en fair skat der, hvor de opererer og tjener penge.

FN's verdensmål for bæredygtig udvikling

Danmark har underskrevet FN's 17 verdensmål. Verdensmål 12 handler specifikt om at omstille samfund og erhvervsliv til bæredygtige forbrugs- og produktionsformer. For at sikre velstand og bæredygtig udvikling er det nødvendigt hurtigst muligt at reducere menneskehedens fodaftryk på naturen, hvilket kræver, at vi ændrer den måde, vi producerer og forbruger vores varer og ressourcer på⁴.

⁴ <https://www.verdensmaalene.dk/maal/12>

FORSLAG 4: GRØN AFGIFTSREFORM

Når afgifter er klogt udformet, kan de tilskynde forbrugere og erhvervsliv til at vælge samfundsøkonomisk bæredygtige løsninger. Derfor foreslår Alternativet, at der hurtigst muligt udvikles en ny grøn afgiftsreform, som fremmer bæredygtigt forbrug og produktion. Reformen skal som minimum have fokus på at gøre miljøskadelige og CO₂-tunge aktiviteter mindre økonomisk attraktive. Overordnet set skal reformen udvikles med afsæt i disse tre konkrete målsætninger:

- Reformen skal fremme en hurtigt, effektiv og ambitiøs grøn omstilling af hele samfundet
- Reformen skal gøre det mere attraktivt og rentabelt at producere og forbruge bæredygtigt
- Reformen skal inkludere eksternaliteterne i prisen på forurening med afsæt i princippet om, at forureneren betaler

Reformen skal bl.a. indeholde en ny forureningsafgift, som gør sort energi dyrere end i dag, indføre afgifter på biomasse og genindføre NO_x-afgiften, så det bliver dyrere at udlede kvælstofoxider. Samtidig skal både forbrugere og virksomheders incitament til at vælge de bæredygtige løsninger styrkes. Bl.a. ønsker vi, at en grøn afgiftsreform kommer til at indeholde lavere afgifter på biogas til transport, fradrag for udvalgte typer reparationer og en afskaffelse af registreringsafgiften på el- og brintbiler, men også nye incitamenter og tiltag, som gør det mere rentabelt og attraktivt for virksomheder at investere i grønne løsninger, fx energirenovering og elbiler. En grøn afgiftsreform vil formentlig ikke medføre yderligere udgifter for staten, men tværtimod øge statens provenu, indtil en grøn omstilling er gennemført. Dog afsættes et engangsbeløb på 100 mio. kr., som skal bruges til at udvikle og implementere den nye reform de kommende år.

FORSLAG 5: FORURENINGSAFGIFT (CO₂-AFGIFT)

Der skal indføres en ny forureningsafgift ud fra princippet om, at forureneren skal betale. I Storbritannien har man indført en national bundpris på CO₂, som den aktuelle pris ikke må falde under. Alternativet ønsker ideelt set at indføre en lignende forureningsafgift på alle drivhusgasser på europæisk niveau, så klimabelastningen indgår i prissætningen af varer og produkter. Såfremt der ikke kan skabes flertal for en fælles ordning i EU, vil vi afsøge alternative muligheder for at gøre en forureningsafgift til virkelighed - både på regionalt og nationalt niveau:

Model 1: Forureningsafgift i EU

Sort energi er i dag alt for billigt og skal derfor være dyrere, hvis vi skal have nogle priser, der afspejler den reelle samfundsmæssige omkostning og nå vores klima- og energimål. Ideelt set bør der indføres en forureningsafgift, som baserer sig på alle drivhusgasudledninger. Denne afgift skal ideelt set suppleres af en forurenings-told, som hæver prisen på forurenende varer produceret uden for EU. På den måde kan man hjælpe europæiske virksomheder med at forblive konkurrencedygtige, mens de reducerer klimabelastningen fra deres produktion. Sidst men ikke mindst bør EU's CO2-kvotesystem (ETS) reformeres ved at inkludere flere sektorer og drivhusgasser i kvotesystemet, så antallet af kvoter og dermed udledningen af CO2 og øvrige drivhusgasser reduceres.

Model 2: Regional CO2-alliance

Det kommer formentlig til at tage tid at indføre en forureningsafgift i EU. Derfor bør Danmark afsøge mulighederne for at samle en koalition af lande, som vil indgå i et regionalt samarbejde om en forureningsafgift.

Model 3: National forureningsafgift på drivhusgasser

Såfremt der ikke kan skabes opbakning i EU eller etableres en regional alliance om en forureningsafgift, skal vi i Danmark indføre en national forureningsafgift på udledningen af drivhusgasser, som det allerede er tilfældet i andre lande i dag. Afgiften skal indgå som en central del af en ny, grøn afgiftsreform. Vi anbefaler som udgangspunkt, at prisen på et ton drivhusgasser fastsættes til omkring 200 US dollars, men at den på sigt bør stige til omkring 400 US dollars. Et større studie i tidsskriftet Nature (2018) har fundet, at det globale gennemsnit for prisen for udledning af et ton CO2 er mere end 400 US dollars.

Klimarådet: Indfør ny og forhøjet CO2-afgift

I 2018 udgav klimarådet en analyse med en klar anbefaling om, at der udvikles en ny grøn afgiftsreform. Ifølge Klimarådet bør et nyt afgiftssystem indrettes ud fra et princip om, at man betaler for den CO2, man udleder, dvs. ved at indføre en ny, ensartet og forhøjet afgift på al udledning af CO2⁵.

Den reelle pris på forurening

Den reelle skadesomkostningspris for et ton CO2 er langt højere, end den pris vi i dag betaler for at forurene. Den reelle omkostning ligger et sted mellem 135-6.050 US dollars i 2030 ifølge FNs klimapanel (IPCC) seneste rapport, hvis vi skal have en rimelig chance for at leve op til Parisaftalens 1,5 gradsmålsætning. Den reelle skadesomkostning ved at udlede et ton CO2 er ifølge IPCC mellem 245-14.300 US dollars i 2050, mellem 420 - 19.300 US dollars i 2070 og mellem 690 - 30.100 US dollars i 2100⁶. Et ton CO2 koster i dag ca. 27 euro på EUs kvotemarked.

⁵ <https://www.klimaraadet.dk/da/nyheder/analyse-co2-afgift-boer-vaere-drivkraft-den-groenne-omstilling>

⁶ IPCC (2018): Mitigation Pathways Compatible with 1.5°C in the Context of Sustainable Development, side 152

FORSLAG 6: GENINDFØR NOX-AFGIFTEN

Alternativet foreslår at genindføre NOx-afgiften, så det bliver dyrere at udlede NOx, som er skadeligt for miljøet. Forslaget forventes at medføre et merprovenu på 1,6 mia. kr. over fire år.

FORSLAG 7: EN STÆRKERE KEMIINDSATS I EU

Når det handler om kemikalier, forbrugerbeskyttelse og miljøhensyn, er der ingen tvivl om, at vi både skal arbejde på nationalt, men især internationalt niveau. Dels for at tage hånd om de eventuelle udfordringer, som brugen af kemikalier kan medføre, dels for at sikre, at danske virksomheder har gode konkurrencevilkår i Europa. Derfor foreslår Alternativet, at EU's kemikalielovgivning, REACH, ændres gennem to tiltag:

Forslag 6a: Alle kemikalier skal på positivlister

Først når et kemisk stof er gennemtestet for alle mulige effekter på miljø og mennesker og har bestået disse test, skal det være tilladt at bruge. Princippet kendes fra medicinalområdet, og Alternativet foreslår, at en lignende ordning indføres for alle kemikalier, der benyttes i EU

Forslag 6b: Kemikalier skal vurderes ud fra egenskaber, ikke risiko

Ved vurdering og klassificering af kemiske stoffer skal det være stoffernes iboende egenskaber, der vurderes – ikke risikoen. Det betyder fx, at man helt fjerner mulighederne for at fortynde kemiske opløsninger for at få lov til at benytte eller udlede stoffet.

FORSLAG 8: OMSÆTNINGSSKAT FOR TECH-GIGANTER

Store multinationale virksomheder som fx Google og Facebook bidrager kun i yderst begrænset omfang med skattebetaling i mange af de lande, hvor de opererer og tjener deres penge. Problemet er, at lovgivningen i dag er skruet sådan sammen, at selskaberne kun beskattes af deres overskud i det land, hvor de har etableret sig eller har et fast driftsted. Derfor vælger nogle selskaberne at etablere sig i lande med lav beskatning i stedet for i lande, hvor de har deres omsætning. Det er naturligvis uholdbart. Store multinationale virksomheder bør selvfølgelig betale en rimelig skat i Danmark og alle andre lande, hvor de driver forretning. Derfor bakker vi op om EU-Kommissionens forslag om at indføre en ny europæisk omsætningsskat, så store selskaber, særlig tech-giganterne, kommer til at betale en fair skat i de EU-lande, hvor de opererer.

Danmark blokerer for EU-skat for tech-giganter

Danmark, Sverige og Finland forhindrede i 2019 EU i at indføre en digital skat, som skulle sikre, at IT-giganterne som Google, Facebook, Apple og Amazon betaler en fair skat for deres aktiviteter i Europa. Frankrig har efterfølgende valgt at gå enegang og indføre den digitale skat fra årsskiftet, som ventes at indbringe 500 millioner euro ekstra i skatteindtægter om året⁷.

⁷ <https://www.theguardian.com/technology/2018/dec/17/france-alone-new-tax-big-tech-companies-gafa>

FORSLAG 9: FÆLLES EUROPÆISK SELSKABSSKAT

EU-landene konkurrerer i dag i alt for høj grad om at tiltrække virksomheder ved hjælp af attraktive skattevilkår, som betyder, at medlemslandene reelt spilles ud mod hinanden i et uhensigtsmæssigt skattepolitisk kapløb mod bunden. Fx ligger selskabsskatten i Irland på 12,5 pct., mens den i Danmark og Tyskland ligger på hhv. 22 pct. og 30,2 pct.

Alternativet foreslår derfor, at der indføres en fælles selskabsskat i EU. Det vil styrke tilliden til skattesystemet og skabe bedre og mere lige konkurrencevilkår. Niveauet for en fælles selskabsskat bør ligge på et niveau svarende til det, vi har i Danmark i dag.

Danmark taber 3,5 mia. kr. om året til andre EU-lande pga. skatteplanlægning

Fornylig har et stort forskningsprojekt afsløret, hvor meget de enkelte lande taber i skatteindtægter som følge af aggressiv skatteplanlægning. Undersøgelsen, som også har haft deltagelse af danske forskere, bygger på tal fra alverdens centralbanker og viser, at Danmark årligt går glip af ca. 4,4 milliarder kroner i skatteindtægter, fordi overskuddet flyttes til andre lande. Af de 4,4 mia. kr. fremgår det desuden, at 3,5 mia. kr. placeres i andre EU-lande⁸.

⁸ <https://www.dr.dk/nyheder/penge/danmark-taber-milliarder-paa-store-selskabers-skatteplanlaegning>

3. FLERE INCITAMENTER TIL GRØN OMSTILLING

Behov: For at hjælpe den grønne omstilling på vej er der brug for incitamenter, der gør investeringer i udvikling og bæredygtighed mere attraktive for nye og gamle virksomheder. Alternativet ønsker at styrke incitamenterne til at investere i innovation og grøn omstilling, ligesom offentlige midler i højere grad skal målrettes grøn omstilling. Derfor vil vi arbejde for, at det gøres mere attraktivt for virksomheder at investere i forskning, innovation og grøn teknologi, og at barriererne for energibesparelser, særligt for små- og mellemstore virksomheder (SMV'er), reduceres.

FORSLAG 10: HÆV FORSKNINGSFRADRAGET TIL 120 PCT.

Investeringer i forskning er helt afgørende for tilblivelsen af ny innovation, teknologi, produkter og ydelser, som fremmer udvikling og fremskridt. Derfor foreslår Alternativet at øge virksomhedernes muligheder for at trække forskningsudgifter fra - fx forskning i grøn omstilling og innovation - så vi øger incitamentet til at investere i forskning og udvikling. Helt konkret vil vi gradvist frem mod 2025 hæve forskningsfradraget fra de nuværende 110 pct. til 120 pct. Udover at gøre det attraktivt for virksomhederne at investere i forskning og udvikling har forslaget potentialet til at øge antallet af arbejdspladser, som skal oprettes i forbindelse med produktudviklingen.

Et forskningsfradrag på 130 pct. koster 1,5 mia. kr.

Konsulentfirmaet Højbjerg Brauer Schultz har beregnet, at et forskningsfradrag på 130 pct. vil koste samfundet 1,5 mia. kr. om året at indføre. Det vurderes imidlertid også, at fradraget vil medføre markante samfundsøkonomiske effekter, som vil opveje tiltagets umiddelbare omkostninger for staten⁹.

⁹ <http://www.hbseconomics.dk/wp-content/uploads/2017/03/FoU-ekstrafradrag-model-130.pdf>

FORSLAG 11: FRADRAG FOR GRØNNE FIRMABILER

Som det fremgår af Alternativets regeringsprogram ønsker vi at forbyde salg af nye fossilbiler senest i 2025, hæve registreringsafgiften på fossilbiler, hæve benzin- og dieselaftgifterne samt afskaffe registreringsafgiften på el- og brintbiler. Derudover foreslår vi her at styrke virksomhedernes incitament til at investere i elbiler frem for en fossilbiler. Helt konkret foreslår vi at indføre et særligt fradrag på 35.000 kr. i beskatningsgrundlaget for elbiler mv. og 25.000 kr. for pluginhybridbiler og natur- og biogasdrevne biler, der af en arbejdsgiver stilles til rådighed til privat benyttelse for en medarbejder som har fri bil (firmabil).

Forslaget ventes at medføre et mindreprovenu efter adfærd og tilbageløb på ca. 15 mio. kr. i 2020 stigende til ca. 25 mio. kr. i 2023. Vi foreslår derudover at forlænge afgiftsfritagelsen fra elafgift, som står til at udløbe ved årsskiftet. Sidst men ikke mindst mener vi, at ladestandere til firmabiler bør holdes ude af beskatningsgrundlaget. Det foreslås desuden, at forslagene delvist finansieres af 30 mio. kr., som hentes fra puljen til fremme af grøn transport, der indgår som en del af Energiaftalen.

	2020	2021	2022	2023
Firmabil	15	15	20	25
Elafgift	30	35	40	50
I alt	45	50	60	75

FORSLAG 12: GØR ENERGIEFFEKTIVISERING MERE ATTRAKTIV

En kommende grøn afgiftsreform skal bl.a. gøre det nemmere for erhvervslivet at energieffektivisere. Størstedelen af danske virksomheder er i dag små og mellemstore, og derfor vil vi her præsentere en række forslag til, hvordan man kan fremme grøn omstilling og fjerne barrierer for energibesparelser blandt SMV'er:

Forslag 12a: Simple og effektive planer for SMV'erne

Hvis energibesparelsesindsatsen skal være succesfuld og bringe os tættere på vores energieffektiviseringsmål, skal den være mere ambitiøs og simpel. I mange SMV'er har man ikke den store viden om eller særligt fokus på energibesparelser. Derfor skal SMV'er kunne få simpel rådgivning, der både identificerer potentialer for energibesparelser, samt

indsatser, der kan realisere dette potentiale. Energistyrelsens Energisparesekretariat, som blev nedlagt ved årsskiftet 2017/18, har udviklet forskellige analyser og hjælpeværktøjer og gennemført kampagner målrettet specifikke sektorer. Det foreslås, at der afsættes 5 mio. kr. årligt til oprettelse og drift af et nyt sekretariat, som kan fortsætte Energisparesekretariatets indsats.

Forslag 12b: Tilskud til energieffektivisering

Energieffektivisering er helt afgørende for, at Danmark kan blive et samfund drevet af vedvarende energi i 2035. Som en del af Energiaftalen for 2018 blev der etableret en årlig pulje på 500 mio. kr. målrettet energibesparelser i erhverv og bygninger. Alternativet foreslår, at denne pulje øges med 750 mio. kr. om året. De nye midler skal fordeles således, at 500 mio. kr. afsættes til bygninger, mens 250 mio. kr. afsættes til erhverv.

Forslag 12c: Erhvervslejekontrakter med fokus på energi

Mange SMV'er bor til leje med aftale om, at udlejer leverer varme, ventilation, køling mm. Derfor har hverken ejer eller lejer motivation for at investere i energirenovering. Det er et problem for den grønne omstilling. Alternativet foreslår derfor, at der skal udvikles en standard for erhvervs-lejekontrakter som motiverer begge parter til at investere i energiforbedringer.

Forslag 12d Styrkelse af den kommunale energispareindsats

Kommunerne spiller en central rolle i forhold til at få de små og mellemstore virksomheder til at spare på energien. De små og mellemstore virksomheder tænker typisk lokalt og lader sig ofte inspirere af eksempelvis kommunale klimavisioner eller fælles lokale fortællinger. Vi foreslår i den forbindelse, at der afsættes 10 mio. kr. til udvikling af kampagnematerialer mm., som kommunerne kan benytte lokalt. Disse materialer kan evt. udvikles i et samarbejde mellem kommunerne og ovennævnte Energisparesekretariat.

4. SAMFUNDSANSVAR I INVESTERINGS- OG LEVERANDØRKÆDEN

Behov: For at sikre samfundsansvar i investerings- og leverandørkæden er der brug for bedre rådgivningshjælp og ny lovgivning, som sikrer hensyn til menneskerettigheder og grøn omstilling, når der handles med udlandet.

Mange danske virksomheder bidrager hver dag til en seriøs bæredygtig omstilling, hvor der både tages hensyn til den økonomiske, sociale og miljømæssige bundlinje. Ind i mellem ser vi dog stadig eksempler på, at nogle få ikke lever op til deres ansvar. Nogle gange tilsigtet, andre gange utilsigtet. Alternativet vil med klare krav og bedre muligheder for rådgivning sikre, at det bliver lettere for virksomheder og pensionskasser at leve op til deres samfundsansvar, når de investerer eller handler med udenlandske samarbejdspartnere.

FORSLAG 13: DUE DILIGENCE

Større virksomheder – såvel danske som udenlandske – bør i deres årsrapporter forpligtes til at vise, hvordan de er bevidste om deres ansvar som beskrevet i FN's og OECD's retningslinjer om ansvarlig virksomhedsadfærd. Konkret foreslår vi, at der indføres lovpligtig due diligence, så virksomheder skal vise, at deres aktiviteter ikke har negativ indvirkning på menneskers rettigheder og miljø i samtlige lande, de har aktiviteter i. I Frankrig har man netop vedtaget en sådan lov, og tiltaget minder om California Transparency in Supply Chains Act og den britiske Modern Slavery Act. Større virksomheder skal også underlægges krav om offentlig land-for-land-rapportering.

Udover at indføre lovpligtig due diligence vil vi arbejde for, at de globale forsyningskæder bliver mere gennemsigtige og lever op til ordentlige sociale standarder. I forlængelse heraf skal det være lettere at anmelde og klage, fx over brud på menneskerettigheder eller tilsidesættelse af miljøhensyn.

FORSLAG 14: IMPORT-ENHED SKAL RÅDGIVE OM SAMFUNDSANSVAR I LEVERANDØRKÆDEN

I dag har vi stort fokus på eksportrådgivning, men noget tyder på, at der er grund til at øge fokus på importrådgivning. At identificere den rigtige udenlandske leverandør kan være en stor udfordring for mange danske virksomheder. I takt med at importindholdet i danske eksportvarer vokser, mødes mange virksomheder af stigende krav og forventninger

til dokumentation af ansvarlig virksomhedsførelse ud i leverandørkæderne. Derfor er der brug for større fokus på, hvordan man inden for importområdet kan hjælpe og rådgive danske virksomheder om bl.a. FN's verdensmål og menneskerettigheder i leverandøransvar. Dette vil især være en stor hjælp til de små og mellemstore virksomheder, der ofte er underleverandører til større virksomheder. Helt konkret foreslår Alternativet følgende:

Forslag 14a: Analyse af Verdensmålenes betydning for dansk importfremme

Vi foreslår at gennemføre en analyse med fokus på Verdensmålenes betydning for dansk importfremme. Fx kan der gennemføres en væsentlighedsvurdering af dansk vare- og serviceimport med henblik på at identificere de importgrupper, der både har den højeste risiko for brud på menneskerettigheder og den største betydning for dansk eksport. Analysen kunne fx munde ud i anbefalinger til kollektive danske importfremstød til relevante udenlandske producenter for at sikre grundlæggende ansvarlighedsforhold i produktionen, mulig fælles branche-bundling af udenlandske indkøb, kvalitetskontrol af særligt vigtige udenlandske leverandører, systematisk erfaringsudveksling mellem indkøbere fra den private sektor m.m.

Forslag 14b: Ny import-rådgivningsenhed under Udenrigsministeriet

For at hjælpe danske virksomheder med leverandøransvar foreslår Alternativet at etablere en ny rådgivningsenhed under Udenrigsministeriet, som kan hjælpe danske importører med at sikre hensynet til bæredygtighed, menneskerettigheder og de øvrige verdensmål. Import rådgivningsfunktion kan alternativt oprettes som en ekstern hub, der kan levere viden, rådgivning og værktøjer til importerende virksomheder for specifikke lande-områder og specifikke brancher. Enheden kan fx placeres hos Dansk Initiativ for Etisk Handel, som pt ikke modtager offentlig støtte, men som tidligere har været på finansloven.

Importindholdet i danske eksportvarer stiger

I kraft af globaliseringen er der en stadig tættere sammenhæng mellem et lands eksport og dets import. Importindholdet i danske eksportvarer stiger. Import er altså en vigtig del af danske virksomheders eksport, fordi mange services, halvfabrikata og delkomponenter indgår i den produktion, der i sidste ende enten sælges til danskerne eller eksporteres til udlandet¹⁰.

Dansk Initiativ for Etisk Handel (DIEH)

DIEH er et samlingssted for både virksomheder, erhvervsorganisationer, civilsamfundsorganisationer, fagbevægelse og offentlige institutioner, der ønsker at fremme etisk handel, ansvarlige værdikæder og arbejde med FN's verdensmål. DIEH er en landsdækkende almennyttig organisation, hvis formål er gennem samarbejde mellem forskellige interessentgrupper, at fremme ansvarlig handel, der respekterer menneske- og arbejdstagerrettigheder, hensynet til miljø og klima og bidrager til en global bæredygtig udvikling ved at styrke medlemmernes indsats inden for Etisk Handel¹¹.

¹⁰ <https://www.danskerhverv.dk/contentassets/c8c7104f40d448939b577cb2bd3de7ce/politikpapier---fremme-af-vakst-via-international-samhandel> ¹¹ <https://www.dieh.dk/om-dieh/>

FORSLAG 15: ETISKE OG BÆREDYGTIGE PENSIONS KASSER

Den samlede pensionsformue i Danmark udgør næsten 4.000 milliarder kroner. Det er en kæmpe formue, der giver en masse muligheder, men som der uundgåeligt også er et etisk ansvar forbundet med at forvalte. Derfor er det mildest talt problematisk, at så stor en del af pensionsformuerne er bundet op på ikke-bæredygtige virksomheder og brancher, fx sorte energiselskaber.

I dag er pensionsselskaber underlagt lovmæssigt krav om risikospredning og finansielt afkast på investeringer. Disse krav kan dog opfattes som en barriere for udfasning af investeringer i fossil energi og for at prioritere investeringer i klima- og energiteknologi. Hvis pensionsselskaber i dag prioriterer hensynet til social og miljømæssig bæredygtighed, er dette kun lovligt, såfremt disse prioriteringer samtidig kan vurderes som sikre i forhold til at maksimere afkast og sprede risiko.

Alternativet foreslår, at lovgivningen ændres, så det ikke kun er en mulighed at tage hensyn til social og miljømæssig bæredygtighed, men et krav ved alle investeringer. Som minimum skal det fastlægges ved lov, at hensynet til social og miljømæssig bæredygtighed bliver et krav på lige fod med kravet om risikospredning og finansielt afkast af investeringer.

Milliarder af danske pensionsformuer er investeret i kontroversielle foretagende

Avisen Information har gennemgået 17 af de største pensionsselskabers aktieinvesteringer. Gennemgangen viser, at over 42 milliarder kroner af danskernes pensionspenge er investeret i virksomheder, som et eller flere andre pensionsselskaber har sortlistet og ikke vil investere i. Disse kontroversielle investeringer udgør over seks procent af de samlede aktieinvesteringer. Det gælder fx investeringer i firmaer, der leverer våben til Saudi-Arabien¹².

¹² <https://www.information.dk/indland/2019/03/422-mia-danskernes-pensionskroner-investeret-aktier-paa-andre-pensionsselskabers-sorteliste>

5. STATEN SOM MOTOR FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING

Behov: Den offentlige sektor kan være en motor for grøn omstilling - også i den private sektor. Bl.a. kan offentlige indkøb øge virksomhedernes incitament til at gøre forbrug, produktion og service mere bæredygtigt, hvis der stilles skrappe krav til fx miljøhensyn og genbrug af materialer mv.

Den offentlige sektor har med sine store økonomiske muskler potentialet til at drive en bæredygtig udvikling fremad gennem en grøn og social ansvarlig indkøbspolitik. Når kommuner, regioner og stat køber de grønneste produkter, hjælper det både direkte ved at sænke miljøbelastningen og indirekte ved at øge virksomhedernes fokus på miljøkrav, genanvendelse og bæredygtig produktion. Derfor vil Alternativet bruge offentlig indkøbs- og udbudspolitik til at fremme efterspørgslen på mere bæredygtige produkter.

Det offentlig bruger 300 mia. kr. om året i indkøb

Den offentlige sektor køber ind for ca. 300 mia. kr. årligt. Dermed er den offentlige sektor en økonomisk sværvægter, der har potentialet til at løfte bæredygtig produktion, forbrug og forretningsmodeller¹³.

FORSLAG 16: BÆREDYGTIGHED I OFFENTLIGE INDKØB OG INVESTERINGER

Ved at øge kravene i statens, regionernes og kommunernes indkøb vil vi gøre grøn omstilling og bæredygtighed til uomgængelige kriterier, som alle virksomheder skal leve op til for at kunne komme i betragtning som leverandør af varer og service.

Forslag 16a: Fra "billigst muligt" til bedst muligt

I 2016 trådte den udbudslov i kraft, som implementerer EU's udbudsdirektiv fra 2014, hvor mulighederne for at stille miljøkrav blev styrket. Loven regulerer samarbejdet mellem offentlige indkøbere og private virksomheder. Analyser fra bl.a. Dansk industri viser imidlertid, at udbudsloven ikke udnyttes optimalt. Det skyldes bl.a., at implementeringen i Danmark har for meget fokus på pris som tildelingskriterium og for lidt fokus på kvalitetskriterier. Alternativet vil arbejde for, at det simple økonomiske kriterium "billigst muligt" fremover aldrig står alene i offentlige udbud. Når det offentlige køber ind, skal der altid tildeles en betydelig vægt til bæredygtighedskriterier.

¹³ Regeringens vækststudie, s. 22: https://em.dk/media/12941/mindre_bureaukrati_mere_vækst_web_accessible_pages.pdf

Forslag 16b: Fokus på totalomkostninger / 'Total Cost of Ownership'

Det offentlige skal købe kvalitetsprodukter med lavt ressourceforbrug og lang levetid. Derfor skal offentlige indkøb ikke kun bedømmes ud fra den rene anskaffelsespris. Levetid (afskrivninger) og drifts- og vedligeholdelsesomkostninger skal i højere grad indgå i det økonomiske tildelingskriterium og have langt større betydning for, hvordan man bruger skatteydernes penge.

Forslag 16c: Bæredygtighed i SKI-aftaler

SKI's rammeaftaler er et oplagt redskab at bruge i kampen for en seriøs bæredygtig omstilling. Ved at styrke klima-, ressource- og miljøkravene og implementere disse fuldt ud, kan SKI-aftalerne udnyttes til at presse virksomheder til at levere bedre og mere bæredygtige varer og produkter. Kravenes omfang skal naturligvis være tilpasset det specifikke indkøbsområde. For byggebranchen kunne det fx dreje sig om krav til energieffektivitet, genbrug eller genanvendelse af materialer, eller at produkterne skal leve op til forskellige mærkningsordninger, fx DGNB. På fødevareområdet kunne det handle om, at produkterne skal leve op til forskellige mærker, fx Økologimærket, Blomsten og/eller Svanen, for at komme i betragtning.

Staten og Kommunernes Indkøbsservice (SKI)

Staten og Kommunernes Indkøbsservice (SKI) er skabt for at hjælpe det offentlige med at spare penge på indkøb ved at samle indkøbene. I et SKI-udbud formuleres en rammeaftale, som præciserer, hvilke varer der kan købes, på hvilke betingelser, i hvilken kvalitet og til hvilken pris¹⁴.

Forslag 16d: Bæredygtighed i offentlige køkkener

Den mad, der serveres i de offentlige institutioner – fx i vores børnehaver, skoler, sygehuse og plejehjem – bør være fri for sprøjtegifte. Offentlige fødevarerindkøb kan bruges til at fremme mere bæredygtig, plantebaseret kost, men her foreslår vi helt konkret, at mindst 90 pct. af det offentlige fødevarerindkøb skal være økologisk i 2023. Man kan med fordel tage udgangspunkt i kategoriseringen under det økologiske spisemærke, hvilket betyder, at de offentlige køkkener skal leve op til kravene for guldmærket, som svarer til minimum 90 pct. økologi.

Forslag 16e: Bæredygtighed ved indkøb af tøj og tekstiler

Fremover skal der stilles klare krav om, at det offentlige fastsætter en indkøbspolitik for tekstiler, der understøtter miljøvenlig og socialt ansvarlig tøjproduktion. Senest ved udgangen af 2019 skal det offentlige have en indkøbsstrategi, der både sikrer åbenhed om leverandørkæder og at en stadig større andel af indkøbet lever op til anerkendte certificeringsordninger som Svanen, Blomsten eller GOTS (Global Organic Textile Standard). I sidste ende skal indkøbsstrategien sikre, at det samlede indkøb er miljømæssigt og socialt ansvarligt inden for en overskuelig årrække på ca. 5 år.

¹⁴ <http://www.ski.dk/viden/sider/fakta-om-ski.aspx>

Forslag 16f: Bæredygtighed i bygningsmassen

Bygninger står i dag for 40 pct. af Danmarks energiforbrug. Hvis Danmarks bygningsmasse skal energieffektiviseres med mindst 40 pct. inden 2030, er det derfor nødvendigt med en målrettet indsats for den eksisterende bygningsmasse. Ikke mindst er der brug for, at bæredygtighed bliver et mere væsentligt kriterium, når det handler om nybyggeri, energirenovering og offentlige udbud.

Ændring i bygningsreglementet er et oplagt sted at starte, når det handler om at fremme bæredygtighed i nybyggeri. Fx er det et stort problem, at der i dag ofte anvendes store mængder af energitunge materialer i produktionsfasen, fordi bygningsreglementet favoriserer beton og tegl. Dette bør ændres, så der i stedet kommer mere fokus på bæredygtighed. Vi foreslår helt konkret at oprette en ny bæredygtighedsklasse i bygningsreglementet med klare krav og parametre, som alle nye byggeprojekter skal leve op til for at blive godkendt. Det kan fx være krav om bygningers CO₂-aftryk, indhold af farlige stoffer og krav om, at mindst 30 pct. af materialerne skal være genanvendte materialer etc. Parametre som totaløkonomi og livscyklusvurderinger skal ligeledes vægtes langt højere, end de gør i dag - også når det kommer til offentlige udbud.

Holland viser vejen med bæredygtigt nybyggeri

I Holland har man udviklet en software med 11 parametre, som bruges til at vurdere bygningernes miljøbelastning. Parametrene vægter forskelligt for at understøtte en grøn omstilling af bygningsmassen. Bl.a. vægter global opvarmning med 50 pct., giftighedseffekter 30 pct. og andre miljøeffekter 20 pct. Systemet fungerer sådan, at man skal ligge under en grænseværdi på 1 for at få godkendt sin bygning. Er man længere under er det desuden muligt at få en generøs skatterabat. Hollænderne har planer om at yderligere sænke maximumsgrænsen til 0.7 - 0.8 indenfor nærmeste fremtid, fordi det er nødvendigt for at nå Paris-aftalens mål.

Forslag 16g: Skrot anlægsloftet

Udover at stille nye krav til nybyggeri, skal det gøres lettere at foretage energirenoveringer af den eksisterende bygningsmasse. Alternativet ønsker derfor at fjerne anlægsloftet, fordi anlægsloftet i mange kommuner er en barriere for større bygge- og anlægsprojekter, heriblandt større energirenoveringsprojekter. Såfremt der ikke kan skabes flertal for at skrotte anlægsloftet, vil vi arbejde for, at det bliver muligt at give dispensation for anlægsprojekter, der skal fremme klimasikring af infrastruktur og større energirenoveringsprojekter af kommunale bygninger.

Det Økologiske Råd og Dansk Byggeri: Anlægsloftet bremser grøn omstilling

Det Økologiske Råd og Dansk Byggeri har foreslået at fritage klimasikring af infrastruktur og større energirenoveringer af kommunale bygninger fra anlægsloftet. Årsagen er, at anlægsloftet vurderes at være en barriere for vigtige bygge- og anlægsprojekter rundt om i kommunerne, som bl.a. forhindrer renovering af skoler og bremser den grønne omstilling lokalt¹⁵.

Forslag 16h: Flere offentlige udbud til SMV'er

Små og mellemstore virksomheder skal have en fair chance for at byde ind på de offentlige opgaver. Selvom kommuner og myndigheder er blevet bedre til at tænke små og mellemstore virksomheder ind i de offentlige udbud, er der stadig behov for at styrke princippet. Udover at indskærpe Udbudslovens "opdele eller forklar-princip" foreslår Alternativet, at der igangsættes et udredningsarbejde under Erhvervsstyrelsen, som skal komme med konkrete anbefalinger til, hvordan SMV'er bedre kan komme i betragtning til offentlige udbud.

Udbudslovens opdel eller forklar-princip

I dag er det et krav, at offentlige ordregivere enten opdeler kontrakter i delaftaler eller forklarer, hvis en opdeling vurderes at være uhensigtsmæssig (dette er indskrevet i Udbudsloven og kendes som "opdel eller forklar-princippet"). Forklaringen skal fremgå af udbudsmaterialet. Årsagen er, at man gerne vil skabe bedre vilkår for små og mellemstore virksomheder¹⁶.

Forslag 16i: Sænk diskonteringsrenten

Vi foreslår at sænke den såkaldte diskonteringsrente for at fremme langsigtede investeringer i grøn omstilling. Diskonteringsrenten angiver vægten af værdier i nutiden i forhold til fremtiden. Med andre ord bruges den til at beregne – i snæver økonomisk forstand – hvad der kan betale sig at udføre i dag, og hvad der kan betale sig at vente med. Når diskonteringsrenten er 4 pct., betyder det, at de beregninger man ender med ikke er fordelagtige for langsigtede klima- og energiinvesteringer, fordi tidshorisonten her er en anden. Det skyldes, at fordelene ved at handle nu og understøtte en bæredygtig omstilling ofte først viser sig senere. Derfor foreslår vi, at diskonteringsrenten sænkes fra de nuværende 4 pct. til 3 pct. Herefter foreslår vi, at den nedtrappes til højst 1 procent efter 70 år.

¹⁵ <https://www.altinget.dk/energi/artikel/oekologisk-raad-og-dansk-byggeri-anlaegsloftet-bremser-den-groenne-omstilling>

¹⁶ <https://www.kfst.dk/faq/udbud/nyt-udbud/fase-1/hvad-betyder-opdel-eller-forklar-princippet/>

Diskonteringsrenten

Diskonteringsrenten bruges i samfundsøkonomiske projektvurderinger til at sammenligne indtægter og udgifter, der falder på forskellige tidspunkter. Det gælder fx, når der træffes beslutning om opførelse af nye broer, vindmølleparker og jernbaner. Den nuværende diskonteringsrente er fastsat til 4 pct. de første 35 år af en investerings levetid, hvorefter den falder til 3 pct. og til sidst til 2 pct. efter 70 år.

Forslag 16i: Flere virkemidler for opsætning af solceller

Vi vil arbejde for, at der udvikles en strategi for virkemidler, der kan bidrage til at få flere solceller opsat på både nye og eksisterende eksisterende bygninger.

FORSLAG 17: LØFT DEN DIGITALE INFRASTRUKTUR

God adgang til internet binder samfundet bedre sammen, fordi det styrker virksomhedernes forretning, det offentliges drift og borgernes kommunikation med hinanden og myndighederne. Derfor vil vi afsætte ca. 900 mio. kr. over 4 år til at styrke den digitale infrastruktur - enten ved, at det offentlige selv eller gennem offentligt-privat samarbejde sikrer, at alle virksomheder og borgere har adgang til en god og stabil internetforbindelse.

FORSLAG 18: FLERE INCITAMENTER FOR CIRKULÆR ØKONOMI

Rovdriften på Jordens ressourcer betyder, at vi skal blive bedre til at genbruge og genanvende materialer. Det kræver først og fremmest, at vi understøtter udviklingen af det cirkulære samfund og gør op med hele idéen om en lineær værdikæde, som starter med udvinding af ressourcer, der ender som affald og bliver brændt af og omdannet til energi. Ideelt set skal vi skabe et samfund og en erhvervssektor, hvor genbrug tænkes ind som en integreret del af både design- og produktionsfasen. Nedenfor præsenterer vi derfor en række konkrete tiltag, der skal medvirke til at fremme cirkulær økonomi i Danmark:

Stort potentiale for Danmark i cirkulær økonomi

En analyse fra Ellen MacArthur Foundation anslår, at omstillingen til cirkulær økonomi kan give en gevinst på 45 mia. kr. frem mod 2035, øget eksport på 3-6 pct., øget arbejdsindkomst svarende til over 13.000 ekstra job, reducere Danmarks CO2-fodaftryk med 3-7 pct. og sænke ressourceforbruget for udvalgte materialer med helt op til 50 pct¹⁷.

¹⁷ https://www.ellenmacarthurfoundation.org/assets/downloads/government/20151113_DenmarkCaseStudy.pdf

Forslag 18a: Forsøg med nye pantordninger

Danmark har et velfungerende pantsystem, som i adskillige år har fungeret på flasker af plast og glas såvel som på metalemballage. Da pant er et effektivt virkemiddel til at promovere genbrug og nedsætte ressourceforbruget, foreslår vi, at der udvikles et mere omfattende pantsystem, som kan håndtere flere forskellige varetyper og bringe os tættere på visionen om et affaldsfrit Danmark i 2040. Til en start foreslår vi at igangsætte et pilotforsøg under Miljøstyrelsen, hvor erfaringerne fra det eksisterende pantsystem skal bruges til at udvide systemet til også at inkludere bl.a. småelektronik og bæreposer.

Forslag 18b: Forbud mod planlagt forældelse

Planlagt forældelse er en teknik, hvor et produkt kan designes på en sådan måde, at det forældes før tid. På den måde er planlagt forældelse et kneb, der modarbejder idealet om, at produkter skal have en lang levetid og samtidig dræner forbrugerens pengepung og klodens ressourcer. Derfor foreslår Alternativet – inspireret af Frankrig – at gøre det strafbart at producere et produkt, hvor man arbejder med planlagt forældelse. Såfremt det ikke er muligt at forbyde planlagt forældelse, bør producenter som minimum pålægges at informere om planlagt forældelse i produkterne.

Forslag 18c: Fradrag for reparationer

I dag er det ofte billigere og nemmere at købe nyt frem for at få foretaget reparationer, der øger vores produkters levetid. Efter svensk forbillede foreslår vi derfor at halvere momsens på reparationer af cykler, lædervarer og tekstiler og indføre et skattefradrag for reparation af hårde hvidevarer med lavt energiforbrug. Vi vil sætte fradraget på reparationer til 50 pct. af arbejdsomkostningerne op til 12.000 kr. pr. person. Forslaget ventes at koste 200 mio. kr. om året i tabte skatteindtægter, men vil til gengæld gavne miljøet, skabe rum for flere arbejdspladser og understøtte et samfund med mindre affald, hvor vi udnytter ressourcer bedre, længere og klogere.

Forslag 18d: Krav om genanvendelse i alt nybyggeri

Genanvendelse og cirkulær økonomi skal indtænkes som en integreret del af design- og produktionsfasen ved alt nybyggeri. Derfor vil Alternativet stille nye krav i bygningsreglementet om, at 30 pct. af alle materialer i nybyggeri er genanvendte. Desuden bør det ligeledes være et krav, at minimum 30 pct. af bygningsmassen kan genbruges, når bygningen skal rives ned.

Forslag 18e: Ny plaststrategi

Der skal udvikles en national plaststrategi, som skal reducere plastforurening, fremme genanvendelse og medvirke til, at alle typer plastemballage fra 2025 er designet, så de kan genanvendes. Bl.a. skal plaststrategien have som formål at skære antallet af tilladte plasttyper til emballage ned til mellem 3-5 typer, som desuden skal være tydeligt mærkede med henblik på genanvendelse. Derudover bør strategien følge op på EU's Plaststrategi og implementere kravet om producentansvar i dansk lovgivning. Der afsættes 40 mio. kr. årligt til initiativet.

Forslag 18f: Mindre forbrænding

I udviklingen af det cirkulære samfund, hvor ressourcer ikke bliver til affald, men genanvendes flere gange, skal afbrænding og deponering reduceres markant, så materialer og ressourcer får en længere levetid. Derfor foreslår Alternativet, at den eksisterende affaldsforbrændingskapacitet ikke øges i Danmark, men gradvist afvikles, da det formentlig kun er mellem 5-10 pct. af det, der i dag forbrændes, som giver mening af forbrænde i fremtiden. Hurtigst muligt skal vi have stort set fuld genanvendelse af vores ressourcer.

Danmark forbrænder for meget og genbruger for lidt

Affaldsforbrænding har de sidste 30 år været den foretrukne affaldsbehandlingsform i Danmark. Mange ressourcer, der kunne genanvendes under de rette omstændigheder, går i dag op i røg. Ifølge Miljøstyrelsen er Danmark faktisk et af de lande i Europa, der producerer mest affald pr. indbygger. De danske husholdninger producerede 447 kg affald pr. person i 2011, hvilket svarer til, at den enkelte dansker ugentligt smider mere end 8 kg. affald ud. I 2011 endte omkring 9 millioner tons materialer som affald i Danmark, hvoraf 61 pct. blev genanvendt, 29 pct. blev brændt og 6 pct. blev deponeret. Det betyder, at alt for mange af de værdifulde materialer i dag ender i affaldsforbrændingsanlæg eller i deponier¹⁸.

¹⁸ Miljøstyrelsen + "Danmark uden affald", 2013 https://mst.dk/media/mst/Attachments/Ressourcestrategi_DK_web.pdf

6. BEDRE ADGANG TIL FINANSIERING OG RÅDGIVNING

Behov: Mange virksomheder, særligt nye virksomheder, oplever, at det er vanskeligt at rejse kapital og tiltrække investorer. Derfor skal reglerne for crowdfunding lempes, brugen af medarbejderaktier udvides og dele af erhvervsstøtten omlægges, så offentlige støttekroner bruges bedre end i dag.

Der vil altid være en vis risiko forbundet med at investere i og udlåne kapital til en nystartet virksomhed. For mange små og nystartede virksomheder er det ikke desto mindre helt afgørende, at nogen er villige til at investere i virksomheden. Desværre er det for et stort antal iværksættere og virksomhedsejere svært at opnå finansiering, fordi de ikke har den fornødne egenkapital og/eller sikkerhed til at opnå lånefinansiering i banken. Alternativet vil arbejde for, at virksomhederne, særlige iværksættere og små virksomheder, får bedre adgang til kapital og rådgivning, som kan hjælpe dem med at etablere og udvikle sig. Samtidig ønsker vi at omlægge en dele af erhvervsstøtten, som kan bruges klogere og bedre på andre initiativer.

FORSLAG 19: NYE FINANSIERINGSKILDER

Et mere fordelagtigt og smidigt crowdfundingmiljø kan understøtte udviklingen af en SMV'er og en stærkere iværksætterkultur. Potentialet i både donationsbaseret, rewardbaseret, aktiebaseret og lånebaseret crowdfunding er stort, men hvis det skal forløses, kræver det, at regler og vilkår for crowdfunding ændres, så det bliver lettere og mere gennemsigtigt at benytte crowdfunding for virksomheder og investorer.

Forslag 19a: Lånebaseret crowdfunding

Alternativet foreslår, at private udlån til iværksættere og SMV'er underlægges en skattemæssig fordel. Fordelen kan eksempelvis udformes sådan, at renteindtægter for op til 50.000 kr. pr. år fra private udlån til iværksættervirksomheder bliver fritaget for skat. Udgiftens størrelse afhænger af, hvor stort et antal, der vil bruge ordningen. Renteindtægter for 150 mio. kr. fra private udlån vil blive anset som en succes og betyde, at staten skal investere i omegnen af 55 mio. kr. årligt.

Forslag 19b: Rewardbaseret crowdfunding

Momsreglerne udgør en af de største forhindringer for rewardbaseret crowdfunding. Hvis en virksomhed fejler – og en virksomhed eller iværksætter derfor skal tilbagebetale de crowdfundede midler – skal man igennem et kompliceret forløb med SKAT om at få tilbageført momsen, som kan være vanskeligt at gennemskue. Alternativet ønsker at gøre det muligt for virksomheder og iværksættere, der benytter sig af rewardbaseret crowdfunding at søge om dispensation fra de normale regler for momsrapportering.

Forslag 19c: Donationsbaseret crowdfunding

Som indsamler bag donationsbaseret crowdfunding skal man i dag betale et gebyr på 1.000 kr. til Indsamlingsnævnet. Det gebyr kan dog være uforholdsmæssigt stort for små crowdfundingprojekter, og samtidig er det uhensigtsmæssigt, at gebyret skal betales forud for indsamlingen. For at skabe bedre vilkår for crowdfunding-baserede indsamlinger til iværksætterprojekter foreslår Alternativet derfor at ændre reglerne.

Forslag 19d: Genindfør Vækstfondens syndikeringslån

I perioden 2011-2015 modtog 51 virksomheder lån fra Vækstfonden syndikeringslån for i alt 250 mio. kr., hvilket skabte grobund for, at private investorer tilførte ca. 900 mio. kr. yderligere til virksomhederne. Alligevel blev ordningen nedlagt i 2015. Alternativet foreslår, at Vækstfondens syndikeringslån genindføres pr. 1. januar 2020 med samme 5-årige økonomiske ramme, som den tidligere har haft. Forslaget kræver en investering på 250 mio. kr. over en 5-årig periode. Da investeringen reelt er et lån, må det forventes, at en væsentlig del af beløbet tilbagebetales. Lånene betegnes ifølge Vækstfonden som en succes, hvis mindst 50 pct. af udlånet tilbagebetales, og statens investering forventes derfor at ligge på 25 mio. kr. årligt i 5 år.

FORSLAG 20: UDVID MULIGHEDER FOR MEDARBEJDERAKTIER

For at styrke virksomhedernes mulighed for at fastholde nøglemedarbejdere foreslår Alternativet at udvide brugen af medarbejderaktier. Vi vil ændre reglerne, så det bliver muligt at udbetale op til 25 pct. af lønnen i skattefri medarbejderaktier. I første omgang afsættes 40 mio. kr. årligt til at gennemføre initiativet.

Medarbejderaktier i Danmark

I 2016 fik danske virksomheder mulighed for at tildele deres ansatte medarbejderaktier under særlige skattevilkår. Helt konkret betød det, at medarbejderne i en virksomhed kunne modtage aktier svarende til op til ti procent af deres almindelige årsløn uden i første omgang at skulle betale skat af aktiernes værdi. Siden er ordningen blevet udvidet, så medarbejderne i nogle tilfælde kan modtage aktier for 20 pct. den almindelige løn - og senest har et bredt flertal i Folketinget stemt for en udvidelse af ordningen, så det for såkaldt "nye mikrovirksomheder" er muligt at tildele medarbejderaktier til en værdi af op til 50 pct. af den almindelige løn. Nye mikrovirksomheder defineres her som virksomheder, der ikke har været i et marked mere end 5 år og ikke omsætter for mere end 15 mio. kr. eller har mere end 50 medarbejdere¹⁹.

¹⁹ <https://www.danskindustri.dk/di-business/arkiv/nyheder/2019/1/sadan-kommer-du-i-gang-med-medarbejderaktier/>

FORSLAG 21: OMLÆG ERHVERVSSTØTTEN

Den nuværende erhvervsstøtte kan med fordel omlægges, fordi en stor del af støtten ender går til store virksomheder og gamle brancher. En rapport fra Erhvervs- og Vækstministeriet fra 2016 viser, at vi her i Danmark bruger 4,7 mia. kr. på erhvervsfremme, hvoraf 20 pct. går til bureaukrati og administration. Alternativet vil omlægge 0,5 mia. kr. af den årlige erhvervsstøtte, som fremadrettet bl.a. skal gå til bedre hjælp og støtte til iværksættere og SMV'er samt diverse incitamenter og tilskud, der skal fremme bæredygtige investeringer og grøn omstilling i dansk erhvervsliv.

FORSLAG 22: DROP BESPARELSER PÅ LAG-MIDLER

Med LAG-midlerne har Erhvervsstyrelsen mulighed for at støtte projekter med det formål at udvikle og etablere projekter og nye virksomheder, arbejdspladser og erhvervssamarbejder i landdistrikterne. Fra 2017 valgte regeringen at spare ca. 30 pct. på LAG-midlerne. Alternativet foreslår at løfte LAG-midlerne igen med 100 mio. kr. de kommende fire år. Samtidig vil vi arbejde for, at det bliver mindre besværligt og bureaukratisk at søge midlerne. En mere smidig og brugervenlig ansøgningsprocedure er afgørende for, at ansøgerne ikke mister modet til at søge LAG-midlerne som følge af uoverskuelige mængder papirarbejde og skrappe krav til dokumentation.

LAG-midler skaber liv og arbejdspladser

En forskningsrapport fra 2017 fra Center for Landdistriktsforskning ved Syddansk Universitet viser, at LAG-midlerne genererer aktiviteter, liv og arbejdspladser, der styrker udviklingen i danske landdistrikter og yderområder. Helt konkret anslår Center for Landdistriktsforskning, at LAG-midlerne under den sidste regeringsperiode skabte 2.400 arbejdspladser²⁰.

FORSLAG 23: GENOPRET PULJEN TIL GRØNNE ILDSJÆLE OG STYRK DANMARKS GRØNNE INVESTERINGSFOND

Puljen til Grønne Ildsjæle skal genoprettes og løftes økonomisk. Puljens formål er at støtte lokalforankrede samarbejdsprojekter, der gennem borgernære formidlingsaktiviteter og formidlingsprojekter understøtter grøn omstilling. Helt præcist vil vi afsætte 50 mio. kr. årligt til at genoprette og styrke puljen til Grønne Ildsjæle. Samtidig foreslår vi at øge støtten til Danmarks Grønne Investeringsfond, der er en selvstændig statslig lånefond, som har til formål at medfinansiere investeringer i grøn omstilling. Fonden skal løftes med ca. 25 mio. kr. årligt. Alt i alt 75 mio. kr. årligt.

²⁰ Annette Aagaard Thuesen og Villy Søgaard: "LAG'ernes erhvervsudviklingstilgang og LAG-midlernes stimulering af innovation og iværksætteri i landdistrikterne": https://www.livogland.dk/sites/livogland.dk/files/dokumenter/publikationer/clf_report_61_lag_erhvervsudviklingstilgang_innovation_og_ivaerksaetteri_godkendt.pdf

FORSLAG 24: TILSKUD TIL RÅDGIVNING I SMV OM MILJØ, KLIMA OG BÆREDYGTIGHED

Vi foreslår, at der afsættes 10 mio. kr. om året i tilskud til, at virksomheder kan få bedre adgang til faglig rådgivning om miljø, klima og bæredygtighed. Tilskuddet skal øge virksomhedernes incitamentet til at ansætte fagfolk, der kan medvirke til at styrke miljø-, klima- og bæredygtighedsindsatsen i virksomheden i en periode på op til 1 år. Forslaget er inspireret af den tidligere Kompetenceordning for renere produkter fra 2001, men den foreslåede ordnings fokus skal tage afsæt i ønsket om at understøtte FN's verdensmål samt Parisaftalens klimamål.

7. FLERE DEMOKRATISKE VIRKSOMHEDER

Behov: Den største barriere for kooperativer og demokratiske virksomheder er, at der mangler lovgivning og finansieringskilder. Derfor skal Danmark have en decideret lov for kooperativer og demokratiske virksomheder, ligesom der skal investeres yderligere i at udnytte potentialet i kooperativer og demokratiske virksomheder.

Modsat situationen i Danmark har man lande som bl.a. Spanien, Italien og Sverige oplevet en stigning i antallet af demokratiske virksomheder. Erfaringerne herfra er bl.a., at demokratiske virksomheder klarer sig godt og stabilt, og at det har stor betydning for medarbejdernes tilfredshed, at de selv får andel i virksomhedens værdiskabelse.

Alternativet ønsker at bruge erfaringerne fra andre lande til at sætte gang i en ny innovations- og andelsbevægelse i Danmark. Mulighederne for at etablere, eje og drive forskellige former for forbruger-, medlems- og medarbejderejede virksomheder skal forbedres. Samtidig skal det gøres lettere at eksperimentere med nye strukturer, modeller og ejerskabsformer, der udfordrer og potentielt forbedrer de systemer og modeller, vi har i dag.

Høj produktivitet blandt demokratiske virksomheder

En undersøgelse gennemført af Tænk tanken Demokratisk Erhverv i samarbejde med analysebureauet Analyse & Tal viser, at virksomheder, som ejes af medlemmer, ansatte, forbrugere eller foreninger har en høj produktivitet: "Ser man på de overordnede produktivetsmål for demokratiske virksomheder og øvrige virksomheder er demokratiske virksomheder mellem 9 og 38 procent mere produktive afhængigt af, om produktiviteten måles på bruttofortjeneste, ordinært resultat eller resultat efter finansielle omkostninger og skat pr. beskæftiget årsværk."²¹.

²¹ <https://demokratiskerhverv.dk/wp-content/uploads/2019/03/Danmarks-Demokratiske-Virksomheder.pdf>

FORSLAG 25: KOOPERATIVLOV

En af de største udfordringer for kooperativer og demokratiske virksomheder i dag er, at vi mangler en decideret kooperativlov i Danmark. Det skaber for det første den udfordring, at det er rigtig svært at få et samlet overblik over den kooperative sektors omfang og betydning i Danmark. Et andet problem er, at fraværet af klar lovgivning gør det vanskeligt at starte en demokratisk virksomhed. Alt for ofte står regler og retningslinjer i vejen for etableringen af et kooperativ. Derfor foreslår Alternativet, at der skal udvikles en decideret kooperativlov. Målet er, at kooperativlovgivningen skal gøre det lettere at starte og drive en fællesejet virksomhed og øge antallet af fællesskabsbaserede virksomheder. I den forbindelse kan man med fordel lade sig inspirere af andre landes lovgivning på området og verdensorganisationen for kooperativer ICA's (International Cooperative Alliance) 7 principper²².

I flere af de europæiske love om kooperativer får man – i anerkendelse af virksomhedernes samfundsnytte – ofte en skattebegunstigelse på den del af overskuddet, som geninvesteres i virksomheden. Vi kan overveje at indføre lignende ordninger i Danmark, når der udarbejdes en decideret kooperativlov.

FORSLAG 26: BEDRE RÅDGIVNING OG STØTTE TIL DEMOKRATISKE VIRKSOMHEDER

Udover at lette muligheden for at sprede ejerskabet ud på flere hænder, skal det gøres mindre bureaukratisk at etablere nye hybridmodeller og -virksomheder, hvor private, civile og offentlige kræfter træder sammen og deler ejerskabet mellem sig. Det forudsætter bl.a., at der etableres nye støtteordninger og skabes bedre muligheder for økonomisk, organisatorisk og juridisk rådgivning til nye typer andelsinitiativer. Men det kræver også, at der sikres bedre adgang til rådgivning i erhvervsfremmesystemet, så de mennesker, der ønsker at etablere en kooperativ virksomhed, får lettere ved at gøre drømmen til virkelighed. Alternativet vil derfor afsætte 150 mio. kr. om året til bedre rådgivning og støtte til demokratiske virksomheder.

FORSLAG 27: INVESTERINGS- OG UDVIKLINGSBANK TIL ANDELSSELSKABER

I dag kan det være meget svært for fællesskabsejede virksomheder at låne penge og finde finansiering – ganske enkelt fordi formen ikke er entydig og let genkendelig i form af en lov. Udover at løse en del af problemet ved at etablere en kooperativlov ønsker Alternativet at lette kooperativer og demokratiske virksomheders adgang til startkapital og finansiering. Helt konkret vil vi arbejde for, at der oprettes en særlig investerings- og udviklingsbank, der arbejder målrettet med investeringer i andelsbaserede og medarbejder- og forbrugerejede virksomheder. I første omgang vil vi afsætte 20 mio. kr. til at gennemføre et udredningsarbejde, som skal komme med forslag til bankens konstruktion, opbygning og økonomi.

²² <https://www.ica.coop/en/cooperatives/cooperative-identity>

FORSLAG 28: UNDERSTØT DEN 4. SEKTOR

Både i og uden for Danmark ser vi i disse år en lang række nye virksomheder, der opstår i krydsfeltet mellem den offentlige, private og frivillige sektor. Mellem de traditionelle sektorer er der således ved at opstå en ny, tværgående og samfundsnyttig 4. sektor. Desværre oplever mange 4. sektor-aktører, at lovgivningen i dag er en barriere for meningsfuld forandring. Derfor vil Alternativet lokalt, nationalt og europæisk arbejde for nye rammer, der understøtter social innovation og styrker de partnerskaber, der opstår i spændingsfeltet mellem det offentlige, det private og NGO'er. For at løfte og udbrede 4. sektor-samarbejder yderligere foreslår vi:

Forslag 28a: Etabler et internationalt samarbejde om 4. sektor

Der skal etableres et nyt samarbejde bestående af nationale aktører såvel som relevante, internationale forskningsmiljøer og tænketanke, fx The Urban Institute i Washington DC eller Demos i London. Der er ikke bare brug for at udvikle de rette rammebetingelser og lovgrundlag for disse nye hybridvirksomheder – der er også brug for yderligere at præcisere, hvad der definerer en 4. sektor-virksomhed i forhold til en ren privat eller ren offentlig virksomhed.

Forslag 28b: Nationalt videns- og rådgivningscenter for fjerdesektor-virksomheder

Alternativet ønsker at etablere et nationalt videns- og rådgivningscenter for 4. sektor-virksomheder. Centeret skal bl.a. rumme en national vidensdatabase over de mest inspirerende og lovende eksempler på nye danske og internationale hybridvirksomheder. Databasen skal rumme relevante forskningsartikler, nyeste statistik, forretningsmodeller og faglige netværkstiltag, ligesom den skal indeholde et kartotek over de virksomheder, der ikke bare arbejder på tværs af de tre klassiske sektorer, men som også har udviklet deres egen sektormæssige identitet. Vi forestiller os, at videnscentret kan finansieres og faciliteres af det offentlige, men at koordinationen og samarbejdet skal ske i samarbejde mellem alle tre sektorer.

Den 4. sektor

Ideen om den fjerde sektor er for alvor opstået i USA (Fourth Sector Networks) og kan beskrives som en bred betegnelse for en ny type innovationsbølge, der ligger i spændingsfeltet mellem de tre traditionelle sektorer. Det er på denne måde en sektor der på ny vis kombinerer elementer fra både den private, offentlige og civile sektor.

²³ <https://www.fourthsector.net/the-emerging-fourth-sector>

Eksempler på danske fjerde sektor organisationer

AskovFonden, Settlementet, Specialisterne (socialområdet), Merkur Andelskasse (finans), TeaterØen, Den Grønne Friskole (uddannelse), Information og PoV (medie), Spark, Creature og Analyse & Tal (konsulentvirksomhed), Singularity University Denmark (opstartsinkubator), Blood Link (tech), Logik & Co. og Gamle Mursten (byggeri), Friisholm Chokolade, Bornholms Mosteri og Social Foodies (fødevarer), Eks-skolens Trykkeri (produktion), Samsø Energiakademi (grøn omstilling), LØS market (detailhandel), Kofoedskolen.

8. EN STÆRKERE IVÆRKSÆTTERKULTUR

Behov: Flere af de virksomheder og arbejdspladser vi har i dag forsvinder formentlig i fremtiden pga. globalisering, digitalisering, robotisering etc. Derfor har vi brug for en stærk iværksætterkultur, som kan bidrage til at skabe nye virksomheder og arbejdspladser, der sikrer velstand, beskæftigelse og innovation i Danmark.

Ifølge Iværksætterbarometeret fra 2016 står nye virksomheder for 50 pct. af nettojobskabelsen i Danmark²⁴. Det understreger meget godt, hvilken værdi iværksætterne skaber for fællesskabet. Samtidig er dygtige iværksættere afgørende for, at vi i Danmark fastholder og videreudvikler den kreativitet, innovationsevne og opfindsomhed, vi som land skal leve af og bruge til at udvikle fremtidens virksomheder og arbejdspladser.

For Alternativet er det en mærkesag, at Danmark skal have en stærkere og endnu mere samfundsnyttig iværksætterkultur. Vores vision er at gøre det 21. århundrede til iværksætternes århundrede, og at det skal være lige så normalt at være jobskaber som jobtager. Skal det lykkes, skal vi øge investeringerne i iværksætteri og gøre det lettere og mere attraktivt at starte, drive og investere i en iværksættervirksomhed.

Nye virksomheder skaber nye job

Virksomheder etableret i perioden 2005-2014 stod i 2015 for:

97.280 job i Region Hovedstaden, hvilket svarer til 14,4% af alle private job

30.341 job i Region Sjælland, hvilket svarer til 14,7% af alle private job

45.375 job i Region Syddanmark, hvilket svarer til 11,7% af alle private job

53.569 job i region Midtjylland, hvilket svarer til 12,4% af alle private job

21.056 job i Region Nordjylland, hvilket svarer til 11,6% af alle private job²⁵

²⁴ <https://www.danskerhverv.dk/presse-og-nyheder/nyheder/iværksætterne-er-de-nye-rockstjerner-men-danskerne-skal-ikke-nyde-noget/> ²⁵ Iværksætterbarometer 2016, s. 20

FORSLAG 29: HØJERE INVESTORFRADRAG

I Sverige kan halvdelen af investeringer i iværksættervirksomheder trækkes fra den skattepligtige indkomst (dog op til en grænse på 1.300.000 svenske kr. svarende til 1.040.000 danske kr.). I Danmark er det i dag kun muligt at trække halvdelen af en investering på 400.000 kr. fra.

Alternativet foreslår, at det fremadrettet bliver muligt at trække op til 500.000 kr. fra i den skattepligtige indkomst pr. år, når der er tale om investeringer i iværksættervirksomheder på 1.000.000 mio. kr. Er der tale om en iværksættervirksomhed, der af et fagligt udvalg er godkendt som en grøn eller socialøkonomisk virksomhed, skal hele beløbet kunne trækkes fra – altså 1.000.000 kr. Dog skal det kun være muligt at modtage fradragsberettigede investeringer for 15 mio. kr. årligt.

På baggrund af erfaringerne fra lignende ordninger i udlandet betegnes forslaget som en succes, hvis 500 iværksættervirksomheder – hvoraf en femtedel er grønne eller sociale iværksættere – rejser en million i gennemsnit. Der afsættes 105 mio. kr. til tiltaget.

FORSLAG 30: FRIGØR FLERE PENSIONS MIDLER

Danskernes pensionsformuer er større end pensionsformuerne i mange af de lande, vi normalt sammenligner os med. Men langt størstedelen af pensionsmidlerne investeres i store etablerede virksomheder. Alternativet vil arbejde for, at det bliver lettere og mere fordelagtigt at investere i nye forretningsprojekter. Konkret foreslår vi, at man ændrer beløbsgrænsen for, hvornår privatpersoner kan investere pensionsmidler i en iværksættervirksomhed. Mere specifikt ønsker vi at sænke minimumskravet fra de nuværende 50.000 kr. til 20.000 kr. Derudover skal Puljebekendtgørelsen ændres for at tillade investering af pensionsmidlerne gennem for eksempel lånebaserede crowdfunding-platforme

FORSLAG 31: ØREMÆRKEDE MIDLER TIL GRØNT IVÆRKSÆTTERI

Med de udfordringer samfundet står overfor, får vi brug for al den kreative skaberkraft, entreprenante energi og sociale opfindsomhed, vi hver for sig og i fællesskab kan mobilisere. Alternativet ønsker i den forbindelse at afsætte yderligere 150 mio. kr. til grønt iværksætteri i InnoBooster under Innovationsfonden, der skal yde støtte til innovations- og iværksætterprojekter. Heraf skal 5 mio. kr. øremærkes projekter med lokal forankring i Grønland og på Færøerne.

FORSLAG 32: ØREMÆRKEDE MIDLER TIL SOCIALT IVÆRKSÆTTERI

Mange sociale iværksættere og socialøkonomiske virksomheder uden for de store og mellemstore byer bidrager til liv, sammenhængskraft, borgerinvolvering og arbejdspladser, der er af afgørende betydning for lokalsamfundets beståen. Samtidig udgør disse virksomheder ofte et interessant alternativ til de konventionelle virksomheder, fordi der her er lige så meget fokus på den sociale bundlinje som på den økonomiske.

Alternativet foreslår, at der afsættes en pulje på 20 mio. kr. til styrkelse af socialt iværksætteri og socialøkonomiske virksomheder specifikt i udkantsområder. Puljens midler skal bl.a. kunne gives til rådgivning, markedsføring og etablering af sociale iværksættere og socialøkonomiske virksomheder.

FORSLAG 33: UNDERVISNING I IVÆRKSÆTTERI

Indsatsen med at skabe en stærkere iværksætterkultur starter allerede med vores skole- og uddannelsessystem. Det kan gøres på flere forskellige måder.

En mulighed er at opprioritere praksisfaglige fag, som kan være med til at åbne børn og unges øjne for håndarbejde, teknik, konstruktion, service og arbejdet med at skabe ting i forskellige materialer. En anden mulighed er at styrke fokus på iværksætteri i undervisningen. Det kan bl.a. gøres inden for rammerne af eksisterende fag, som matematik, ved at øge fokus på opstart, drift og udvikling af egen virksomhed. Og en tredje mulighed er at lade eleverne interagere mere med samfundet ved at gå mere fordomsfrit til erhvervsvejledningen. Det kan potentielt hjælpe flere unge med at få øjnene op for iværksætteri og fordelene ved at være selvstændig eller faglært.

Det vigtigste er sådan set ikke, hvordan man konkret vælger at styrke iværksætterkulturen på den enkelte skole. Det vigtigste er, at skolerne i langt højere grad evner at rumme og fremme børns kreativitet og opfindsomhed, og at alle børn og unge desuden præsenteres for iværksætteri som en reel levevej.

FORSLAG 34: FLERE MIKROLEGATER TIL UNGE IVÆRKSÆTTERE

Erfaringer viser, at unge iværksættere for meget få økonomiske midler kan komme langt med deres projekter og virksomhedsdrømme. For eksempel har Fonden for Entreprenørskab haft succes med at uddele mikrolegater til unge studerende, hvilket har gjort det muligt for mange at kombinere studielivet med iværksætterdrømmen. Alternativet vil derfor oprette flere mikrolegater til unge og talentfulde iværksættere. Konkret foreslår vi, at Fonden for Entreprenørskab får tildelt yderligere 4 mio. kr. om året. Beløbet skal bruges til uddeling af mikrolegater til lovende projekter og kan eksempelvis betyde 100 mikrolegater á 40.000 kr., hvoraf 0,2 mio. kr. bør øremærkes projekter fra Færøerne og Grønland. Alt i alt en investering på 4 mio. kr. årligt.

FORSALG 35: IVÆRKSÆTTERYDELSE TIL FOLK PÅ DAGPENGE

I Danmark har vi et arbejdsmarked og et socialt sikkerhedsnet, der kan være med til at understøtte en endnu mere dynamisk iværksætterkultur. Desværre virker det ofte som om, at bureaukrati og rigide regler står i vejen for mange iværksættertalenter. For eksempel forhindres mange ledige i dag i at springe ud som iværksættere pga. kravene om, at de skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

Alternativet foreslår derfor, at det i højere grad bliver muligt for ledige at prøve sig af som iværksætter. Konkret ønsker vi at oprette en 2-årig iværksætterydelse målrettet personer på dagpenge, der har evnerne og viljen til at starte egen virksomhed. Ydelsen kan fx fastsættes til 80 pct. af den normale dagpengesats for at sikre, at staten får et provenu, der kan medfinansiere rådgivning, sparring og mentorforløb til modtagerne af iværksætterydelsen.

FORSLAG 36: TO INTERNATIONALE IVÆRKSÆTTERHUSE

Erfaringer fra Chile viser, at man ved at stille særligt gunstige vilkår til rådighed for internationale iværksættere kan styrke sin egen iværksætterkultur. Inspireret heraf foreslår Alternativet, at der etableres et internationalt iværksætterprogram og to internationale iværksætterhuse med plads til i alt 400 iværksættere (200 det første år og derefter 400). De internationale iværksætterhuse tildeles hver 7,5 mio. kr. årligt til udgifter til lokale, drift, administration, markedsføring, konferencer, lønninger til iværksættersperter mv. I den forbindelse udbydes 100 internationale arbejds- og rejselegater om året til særligt lovende unge danske iværksættertalenter, mens der samtidig udloves 100 arbejds- og opholdstilladelser om året til særligt lovende internationale iværksættere.

Forslaget beløber sig til 44 mio. kr. årligt. Heraf anvendes 25 mio. kr. som startkapital til udenlandske iværksættere, 4 mio. kr. til legater til danske iværksættere, mens 15 mio. kr. går til oprettelse og drift mv. af iværksætterhusene.

9. EN STÆRK FORSKNING- OG UDVIKLINGSINDSATS

Behov: Det skal være mere attraktivt at investere i forskning og udvikling, som kan føre til nye produkter og ydelser, der kan fremme grøn omstilling, ny teknologi og nye typer af virksomheder og arbejdspladser.

Ambitiøse investeringer i forskning har ledt til nogle af de største forandringer i måden, vi indretter os og lever på. Samtidig har masser af forskning – fx inden for vindkraft og grundvandsbeskyttelse – ført til innovation og udvikling, der har haft afgørende betydning for danske virksomheders eksportmuligheder og globale markedspositioner. Udover at styrke virksomhedernes incitament til at investere i forskning foreslår Alternativet at øge Danmarks investeringer i grundforskning, fri forskning og grøn forskning, så Danmark også i fremtiden er en forskningsnation i verdensklasse.

FORSLAG 37: STYRK GRUNDFORSKNING OG FRI FORSKNING

På trods af forskningens store betydning for både samfund og erhvervsliv, valgte regeringen i 2016 at beskære forskningsmidlerne markant. Det affødte ikke kun kritik fra Alternativet, men også fra blandt andre Dansk Erhverv og Novo Nordisk.

I Alternativet ønsker vi at støtte op om potentialet i forskningen. Vi er overbeviste om, at investeringer i forskning og viden betaler sig tilbage mange gange over tid. Derfor foreslår vi at investere yderligere 1,5 mia. kr. i grundforskning og fri forskning kommende fire år.

FORSLAG 38: FLERE PENGE TIL GRØN FORSKNING

Danmark skal udnytte, at vi allerede er et af de lande, som er længst fremme, når det kommer til udvikling af vedvarende energi – men vi skal også sikre, at vi i fremtiden stadig er i den internationale topklasse, når det kommer til udviklingen af grøn energi og teknologi. Hvis vi skal fastholde forspringet til vores konkurrenter i udlandet, må vi ikke slippe foden fra speederen. Tværtimod skal vi opruste nu, så vi øger chancen for, at danske virksomheder også i fremtiden kan levere de bæredygtige svar og løsninger, som resten af verden kommer til at efterspørge. Derfor vil Alternativet øge investeringerne i udviklingen af bæredygtig energi og teknologi markant.

Forslag 38a: Øg støtten til EUDP

Det Energiteknologiske Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP) er en offentlig tilskudsordning, som støtter ny teknologi på energiområdet, der kan bidrage til at indfri de nationale og internationale målsætninger inden for energi og klima. Samtidig er EUDP med til at skabe økonomisk fremgang, sikre nye arbejdspladser, øge forsyningssikkerheden og gøre Danmark uafhængigt af fossile brændsler. Alle disse initiativer bifalder Alternativet, og derfor vil vi øge støtten til energiforskning, herunder EUDP, til 1,5 mia. kr. årligt frem til 2020. I perioden 2020-2030 bør energiforskningsmidlerne gradvist hæves til 2-4 milliarder kroner. Vi skal tilstræbe at skabe flerårige bevillinger, så programmerne ikke årligt skal ud i kamp om midler fra forskningsreserven i forbindelse med finanslovsforhandlingerne. I regi af energiforliget bør vi udarbejde en samlet strategi for, hvordan den danske energiforskning kan understøtte de danske styrkepositioner. Strategien skal blandt andet sikre, at der fremadrettet kan fastholdes et fornuftigt samspil mellem de forskellige led i værdikæden fra forskning til kommerialisering

Forslag 38b: Øg støtten til MUDP

Alternativet vil øge støtten til Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (MUDP), som er en tilskudsordning, der bl.a. går til at understøtte gennemførelsen af danske miljø-, sundheds- og naturpolitiske målsætninger samtidigt med, at der skabes vækst og nye jobmuligheder i danske virksomheder. Konkret vil vi tilføre 150 mio. kr. ekstra til MUDP om året.

Behov for flere midler til grøn forskning

Ifølge Concitos analyse "Status for Danmark som grøn vindernation" skiller Danmark sig ud fra de lande, vi normalt sammenligner os med ved at være det land, der har reduceret bevillingerne til grøn forskning mest siden 2012. Med den seneste energiaftale stiger bevillingerne gradvist til 1 mia. kr. i 2024 - men dermed ligger vi fortsat lavere end niveauet for 2010²⁶.

²⁶ <https://concito.dk/sites/concito.dk/files/media/document/Status%20for%20DK%20som%20gr%C3%B8n%20vindernation.pdf>

10. TALENTUDVIKLING OG ARBEJDSKRAFT

Behov: Danmark får brug for dygtig arbejdskraft i fremtiden. På sigt er det derfor afgørende at sikre, at virksomheder, som driver forretning i Danmark, har god adgang til viden, kompetencer og dygtige medarbejder.

Når vi taler om fremtidens erhvervsliv, må vi ikke glemme fremtidens arbejdskraft. Viden, kreativitet, opfindsomhed og kloge hænder og hoveder, er nogle af de vigtigste råstoffer, vi har i Danmark, og som vi skal leve af i fremtiden.

I stedet for at fastholde tendensen med at skære og spare på uddannelse og forskning vil Alternativet gå den stik modsatte retning. Vi vil afsætte flere ressourcer til uddannelse, forskning samt opkvalificering og efteruddannelse af den eksisterende arbejdsstyrke. Kun sådan sikrer vi, at virksomheder i hele Danmark har adgang til dygtig og veluddannet arbejdskraft på kort og langt sigt.

FORSLAG 39: DROP FREMDRIFTSREFORMEN OG BESPARELSERNE PÅ UDDANNELSESOMRÅDET

Alternativet vil droppe besparelserne på uddannelsesområdet. Det gælder især omprioriteringsbidraget, men også fremdriftsreformen og uddannelsesloftet, som presser unge unødigt hurtigt igennem systemet. Frem for at presse de studerende hurtigst muligt gennem uddannelsessystemet, vil vi give mere tid til udvikling, fordybelse og dygtiggørelse, så flest muligt er godt rustet, dygtige og klar til arbejdsmarkedet, når de har færdiggjort studierne.

FORSLAG 40: HØJERE TILSKUD TIL ERHVERVSSKOLER

I Danmark har vi alt for længe haft et enøjet fokus på de videregående uddannelser, men faglært arbejdskraft er stadig vigtig i fremtidens samfund. Det er vigtigt, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse, fordi vi ved, at der bliver brug for dygtig, faglært arbejdskraft i fremtiden – ikke mindst, når vi skal skabe nye bæredygtige måder at bo, forbruge og indrette os på. Derfor vil vi afsætte 200 mio. kr. ekstra årligt til at løfte erhvervsuddannelserne.

FORSLAG 41: UDDANNELSE AF INSTALLATØRER OG ANDRE HÅNDVÆRKERE I ENERGIBESPARELSER

Flere virksomheder mangler viden og vejledning om, hvordan de optimerer deres CO₂-aftryk gennem energibesparelser. Derfor støtter de sig typisk til de installatører og håndværkere, der allerede kommer i virksomheden. For at styrke viden og kompetencer om energibesparelser foreslår Alternativet, at grunduddannelserne af disse personer skal fokusere mere på energirenoveringer og –besparelser. Derudover foreslår vi, at Videntcenter for Energibesparelser i Bygninger – som leverer ny viden og løsninger inden for energiområdet af høj kvalitet til erhvervsskolerne og byggebranchen – gøres permanent og får øget bevilling på 10 mio. kr. pr. år.

FORSLAG 42: OVERBYGNINGSUDDANNELSER MED FOKUS PÅ BÆREDYGTIGHED FOR ALLE HÅNDVÆRKSFAG

I takt med at behovet for omfattende grøn omstilling inden for alle sektorer stiger, må det forventes, at efterspørgslen og behovet for grønne kompetencer tilsvarende vil stige. Derfor skal det i fremtiden være lettere for faglærte at videreudanne sig inden for bæredygtighed, fx i retningen af bæredygtigt byggeri, produktion, design og produktudvikling. Efteruddannelsen kan fx udvikles i samarbejde mellem håndværksuddannelserne, design- og arkitektskolerne, DTU og IT-universitetet med det formål at opnå et nationalt uddannelses- og kompetenceløft for alle håndværksfag målrettet en bæredygtig omstilling af samfundet.

Mange grønne fag- og ufaglærte i erhvervssektoren

I forhold til beskæftigelsen i grønne varer og tjenester viser tal fra Concito, at faglærte og ufaglærte tilsammen udgør 70 pct. af de ansatte i den grønne sektor²⁷.

²⁷ <https://concito.dk/sites/concito.dk/files/media/document/DKGV-Besk%C3%A6ftigelsesanalyse.pdf>

FINANSIERING

Finansieret gennem Alternativets regeringsgrundlag

Mia. kr. over fire år

Forslag 6: Genindfør NOx-afgiften	1,6
Forslag 8: Fælles europæisk omsætningsskat for internet-giganter	2,8
Forslag 12a: Simple og effektive planer for SMV'erne	-0,02
Forslag 12b: Tilskud til energieffektivisering	-3
Forslag 12d: Styrkelse af den kommunale energiindsats	-0,001
Forslag 18a: Forsøg med nye pantordninger	-0,005
Forslag 18c: Fradrag for reparationer	-0,8
Forslag 19a: Lånebaseret crowdfunding	-0,22
Forslag 19d: Genindfør Vækstfondens syndikeringslån	-0,125
Forslag 23: Genopret puljen til Grønne Ildsjæle og styrk Danmarks Grønne Investeringsfond	-0,4
Forslag 26: Bedre rådgivning og støtte til demokratiske virksomheder	-0,6
Forslag 29: Højere investorfradrag	-0,42
Forslag 31: Øremærkede midler til grønt iværksætteri	-0,6
Forslag 32: Øremærkede midler til socialt iværksætteri	-0,08
Forslag 34: Flere mikrolegater til unge iværksættere	-0,016
Forslag 36: To internationale iværksætterhuse	-0,176
Forslag 37: Styrk grundforskning og fri forskning	-1,5
Forslag 38a: Øg støtten til EUDP	-6
Forslag 38b: Øg støtten til MUDP	-0,6
Forslag 39: Drop fremdriftsreformen og besparelserne på uddannelsesområdet	-5,032
Forslag 40: Højere tilskud til erhvervsskoler	-0,8
Balance i alt:	-15,995

Nye tiltag

Mia. kr. over fire år

Forslag 4: Bæredygtig afgiftsreform (udvikling og implementering)	-0,1
Forslag 5: Forureningsafgift	0 (?)
Forslag 9: Fælles europæisk selskabsskat	14
Forslag 10: Højere forskningsfradrag på 120 pct.	-3
Forslag 11: Grøn firmabilskat	-0,2
Forslag 14a: Analyse af Verdensmålenes betydning for dansk importfremme	-0,005
Forslag 14b: Ny import-enhed	-0,04
Forslag 17: Løft den digitale infrastruktur	-0,9
Forslag 18c: Fradrag for reparationer	-0,8
Forslag 18e: Ny plaststrategi	-0,16
Forslag 20: Udvid muligheder for medarbejderaktier	-0,16
Forslag 21: Omlæg erhvervsstøtten	2
Forslag 22: Drop besparelser på LAG-midler	-0,1
Forslag 24: Tilskud til klima- og miljørådgivning	-0,04
Forslag 27: Udredningsarbejde vedrørende ny investerings- og udviklingsbank til andelsselskaber	-0,02
Forslag 28a: Etabler et internationalt samarbejde om 4. sektor	-0,005
Forslag 28b: Nationalt videns- og rådgivningscenter for 4. sektor-virksomheder	-0,05
Forslag 41: Uddannelse af installatører og andre håndværkere i energibesparelser	-0,025
Forslag 42: Overbygningsuddannelser med fokus på bæredygtighed for alle håndværksfag	-0,025
I alt:	10,37
<i>Balance i alt (uden europæisk selskabsskat):</i>	<i>-3,63</i>
<i>Ekstra reserve fra Å's regeringsprogram</i>	<i>3,7</i>
Balance i alt med ekstra reserve fra Å's regeringsprogram	0,07²⁸

²⁸ Såfremt der ikke kan opnås enighed om en fælles europæisk selskabsskat forventes forureningskatten (enten i Danmark eller EU) at kunne opveje for manglende indtægter herfra og mere til. For en sikkerheds skyld afsættes dog 3,7 mia. kr. ekstra i en reserve, der kan tages fra reserven i Alternativets regeringsprogram. Med de 3,7 mia. kr. ekstra fra denne reserve er udspillet dermed overfinansieret med 70 mio. kr.